

STUDERTE HUSREGLER: Omsorgsboliger og dagsentre har fortsatt autoritære regler som kan minne om den institusjonsorienterte fortiden, ifølge en ny studie utført av Inger Beate Larsen (t.v.), Anders Johan Andersen (t.h.) og Alain Topor ved Universitetet i Agder. Foto: Esben Esther Pirelli Benestad.

Strengt ordensregler preger livet i omsorgsboliger

Autoritære ordensregler kan svekke bedringsprosessen til brukere av omsorgsboliger, ifølge forskere ved Universitetet i Agder. De anbefaler lokale hjelpetilbud å holde seg til husleieloven.

TEKST: Simen Fjellstad Holm

Publisert: 9. jan. 2016. **Sist oppdatert:** 9. jan. 2016

I løpet av siste halvdel av 1900-tallet ble psykiatrien revolusjonert. Sanatorier, asyl og galehus ble avviklet. De med alvorlige psykiske lidelser ble for første gang ansett som borgere, ikke

bare sinnssyke. De skulle *behandles*, ikke bare kontrolleres og oppbevares. Vi så et skifte fra institusjonalisering til velferdstilbud i lokalsamfunnet. Nå antyder ny norsk forskning at lokale hjelpetilbud fortsatt kan være preget av autoritære regler som minner om den institusjonsorienterte fortiden vår.

Mange mennesker trenger hjelp til å finne en egnet bolig og et sted å være på dagtid, særlig rett etter en innleggelse i det psykiske helsevernssystemet. Disse er avhengige av kommunale omsorgsboliger og dagsentre. Anders Johan Andersen, Inger Beate Larsen og Alain Topor ved Universitetet i Agder har analysert ordensreglementet ved fire omsorgsboliger og tre dagsentre. I en vitenskapelig artikkel som i dag publiseres i **Scandinavian Psychologist**, konkluderer de med at det er omfattende bruk av ordensregler utover husleieloven, og at dette kan være kontraproduktivt for beboernes normaliseringsprosess.

Uttrykk for streng disiplin

Forskerne selv tror ordensreglene sier noe om hvordan de som driver boligene ser på beboerne:

– Vi er opptatt av språkets makt, og av at tilsynelatende ubetydelige, skriftlige regler kan si mye om de menneskene som har skrevet reglene og hva de tenker om dem reglene er ment for, sier Inger Beate Larsen til Psykologisk.no.

Den verbale tonen i regeloppslagene signaliserer ifølge forskerne at brukerne ikke blir sett på som individer, men som en mer eller mindre uniform gruppe som bør kontrolleres med streng disiplin.

Regeloppslagene er preget av dårlig, upresist språk. Et eksempel på dette er regelen «Ikke drikk med andre beboere». Ledelsen ville muligens formidle at alkohol ikke er tillatt i boligen, men det kan virke som om det er tillatt å drikke alene, men ikke med andre. Et annet eksempel er hyppig bruk av uttrykksmåten «vanlig oppførsel» – hva er egentlig det? Husleieloven sier ikke noe om dette.

Kan motvirke bedring

Reglene er også preget av et autoritært, kommanderende språk, som «Du er forpliktet til å...» og «Det er forbudt å...». Slik ordbruk er ikke å se i husleieloven. Kanskje enda mer alvorlig er bruken av trusler. «Mistanke av salg av narkotika vil bli anmeldt til politiet» og «Narkotikabruk blir politianmeldt». Andre eksempler fra regeloppslagene:

- «Ved mistanke om hærverk kan personalet låse opp leilighetene.»
- «Hvis du ikke oppfører deg må du til leiligheten din.»
- «Hvis du er åpenbart beruset blir du kastet ut, men kan komme tilbake senere.»

Inger Beate Larsen mener regelformuleringene faktisk kan stå i veien for bedring:

– Reglene kan få mennesker med psykiske problemer til å føle seg sykere og mer unormale enn det som hadde vært nødvendig. Reglene kan rett og slett bidra til å hemme bedringsprosesser, i stedet for å hjelpe folk.

Burde følge husleieloven

Hun ser ikke behovet for spesielle regler for de med psykiske problemer:

– Jeg tenker at alle burde følge husleieloven, og ferdig med det. Den gjelder for alle og vil slik sett bidra til mer normalisering. Så er det jo selvsagt sånn at folk som bor i omsorgsboliger, kan ha mange problemer, men problemene er forskjellige. Da er det totalt unødvendig å lage grupperegler.

Er det grunn til å tro at ordensreglene dere har sett på, er representative for norske dagsentre og omsorgsboliger?

– Ja, vi refererer til studier som viser at disse reglene finnes i psykiatriske institusjoner hvor det er en lang tradisjon for å styre pasienter «utenfra». Selv om kommunalt psykisk helsearbeid politisk vektlegger brukerstyring, er det ikke underlig at ansatte, pasienter og samfunnet for øvrig holder fast i gamle måter å organisere tjenester på. Her er det et paradoks mellom det å bli styrt av spesialister og en tro på at brukere kan styre seg selv, sier Inger Beate Larsen.

Artikkelen «Caring through discipline? Analyzing house rules in community mental health services in Norway» finner du gratis tilgjengelig i den vitenskapelige seksjonen i Psykologisk.no, [Scandinavian Psychologist](#).